

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ПРАВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор Інституту

Менеджменту та підприємництва

п/п

В.М. Дзюба

“19” січня 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВОВИЗНАВСТВО

напрямок підготовки: 6.030101 (СТ.)

КИЇВ – 2015 рік

Робоча програма навчальної дисципліни “Правознавство” для студентів Інституту менеджменту та підприємництва за напрямом підготовки 6.030101 (СТ.).

“19” січня 2015 року – 15 с.

Розробники: Сотниченко Володимир Миколайович, завідувач кафедри економіки, підприємництва та права.

Робоча програма навчальної дисципліни “Правознавство” затверджена на засіданні кафедри економіки, підприємництва та права Інституту менеджменту та підприємництва.

Протокол від “08” грудня 2014 року № 4.

Завідувач кафедри економіки, підприємництва та права

_____ п/п _____ (Сотниченко В.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“08” грудня 2014 року

Схвалено вченою радою Інституту менеджменту та підприємництва за напрямом підготовки 6.030101 (СТ.).

Протокол від “08” грудня 2014 року № 3

Голова _____ п/п _____ (Дзюба В.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“08” грудня 2014 року

©19 січня, 2015 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 0301 Соціально-політичні науки (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030101 (СТ.) (шифр і назва)		
Модулів - 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів - 2		другий	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: аналіз нормативно-правових актів (за визначенням викладача)		Семестр:	
Загальна кількість годин - 108		четвертий	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції:	
		18 годин	
		Семінарські заняття:	
		18 години	
		Практичні заняття:	
		-	
		Самостійна робота:	
		36 годин	
		Індивідуальні завдання:	
		36 годин	-
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 36/72

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Правознавство як навчальна дисципліна – це систематизований комплекс узагальнених знань про державу і право, окремі галузі права та їхній взаємозв'язок і розвиток. Правова інформація, яка є основою вказаного комплексу – це результат напрацювання різноманітних наукових шкіл, на підставі якої формується загальний погляд студентів (слухачів) про основи держави і права.

Саме вивчення правознавства дає загальні уявлення студентам (слухачам) про основи державно-правового життя в Україні та за її межами.

Основною метою навчального курсу, який базується на узагальненому розгляді широкого кола питань з основ правового життя в Україні, є формування цілісного, системного розуміння державно-правових явищ, генези та закономірностей їх функціонування і розвитку, оволодіння поняттєво-категоріальним апаратом сучасної юриспруденції і правової практики.

Його вивчення повинно сприяти формуванню у студентів (слухачів) правосвідомості, правової культури, розвитку творчого теоретичного правового мислення, використання яких необхідне при вирішенні практичних завдань в їх майбутній роботі в сфері психології.

Завдання:

- **сприяння** оволодінню студентами (слухачами) теоретичними знаннями щодо таких явищ, як держава і право;
- **ознайомлення** студентів (слухачів) з особливостями предмету та методу правового регулювання окремих галузей права;
- **формування** у майбутніх працівників цілісного, системного розуміння призначення різних галузей права та навичок застосування знань в практичній діяльності;
- **прищеплення** знань, умінь та навичок використовувати юридичну термінологію у професійній діяльності;
- **виклад фактичного матеріалу** в обсязі, передбачуваному навчальною дисципліною.

В результаті вивчення даного курсу студент (слухач) **буде знати:**

- особливості розвитку державних і правових інститутів в Україні;
- понятійно-категоріальний апарат правової сфери;
- джерела навчального курсу, насамперед, Конституцію України, закони та підзаконні нормативно-правові акти, які стосуються програми курсу «Правознавство».

Він **буде вміти:**

- формувати знання з питань державно-правового життя в сучасній Україні, високу правову культуру, професійну етику, глибоку повагу до права і соціальних цінностей, гарантії забезпеченні прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина;

- давати наукове тлумачення основним поняттям та категоріям різних галузей права;
- тлумачити основні правові поняття, аналізувати соціально-значущі проблеми і процес їх правового вирішення, кваліфіковано використовувати методи права в різних видах професійної діяльності;
- в усному та письмовому вигляді правильно (логічно) висловлювати або оформлювати правові явища та процеси.

3. Програма навчальної дисципліни

Викладення курсу починається з усвідомлення цінності, поняття та природи держави і права як соціального явища. У студентів (слухачів) формується комплексне уявлення про державно-правові явища.

У наступних темах послідовно розкривається предмет та метод правового регулювання різних галузей права: конституційного права, адміністративного права і процесу, цивільного права і процесу, кримінального права і процесу, а також їх особливості. Останньою темою вивчається міжнародно-правове регулювання відносин в Україні.

Саме така будова навчальної дисципліни дозволяє сформувати у студентів (слухачів) чітке і послідовне уявлення про загальні для юриспруденції поняття, принципи і концепції, а також надати навички з використання знань різних галузей права в процесі майбутньої професійної діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Держава та права; державно-правовий лад в Україні

Тема 1. Поняття, ознаки та функції держави

Розуміння держави в історії державно-правової думки. Поняття держави, її соціальна цінність. Походження держави. Загальне і особливе в походженні держави. Ознаки, що відрізняють державу від самоуправління в первіснообщинному суспільстві. Розвиток держави, її історичні типи. Ознаки, що відрізняють державу від інших організацій суспільства. Правова держава та її основні ознаки. Правова держава і громадянське суспільство.

Поняття форми держави. Співвідношення форми держави з її сутністю. Форма правління. Монархічна та республіканська форма правління. Їх види і основні риси. Поняття і види форм державного устрою. Унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, їх основні ознаки і особливості. Роль економічних, політичних, національних та інших факторів у виборі форми державного устрою. Поняття державно-правового режиму. Його співвідношення з формою правління, формою державного устрою. Види державно-правових режимів. Особливості елементів форм Української держави.

Поняття функцій держави. Взаємозв'язок і взаємозалежність функцій держави, їх розвиток на різних етапах розвитку держави. Класифікація функцій

держави. Внутрішні функції держави. Економічні функції і особливості їх здійснення в умовах ринкової економіки. Становлення і збагачення функцій соціального обслуговування. Екологічна функція. Розвиток функцій захисту правопорядку, охорони власності, прав і свобод громадян. Зовнішні функції держави, їх розвиток у сучасному світі. Основні і неосновні функції. Постійні і тимчасові функції держави. Форми і методи здійснення функцій держави. Поняття механізму держави. Механізм держави як система державних організацій. Державні організації: поняття, основні ознаки, види. Поняття державного апарату, його співвідношення з механізмом держави. Принцип розподілу влад і структура державного апарату. Законодавча, виконавча і судова влади, їх соціальне призначення, основи організації і взаємодії. Вимоги до державного апарату в умовах демократичної правової держави.

Тема 2. Поняття, ознаки та соціальна цінність права

Походження права. Поняття, ознаки та сутність права. Принципи права. Функції права. Поняття та види соціальних норм. Поняття, ознаки та види норм права. Структура норми права. Поняття та види форм (джерел) права. Правотворчість: поняття, ознаки, принципи, види та стадії. Поняття, основні риси і структура системи права. Система законодавства, різновиди її структури та співвідношення з системою права. Систематизація законодавства та інших нормативно-правових актів. Загальна характеристика основних галузей права України. Поняття та основні форми реалізації норм права. Поняття, ознаки, види та структура правовідносин.

Поняття, ознаки і види правової поведінки. Поняття, ознаки та види правомірної поведінки. Поняття, ознаки, склад та види правопорушень. Юридична відповідальність: поняття, цілі, принципи, функції та види. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності. Законність: поняття, принципи та система гарантій. Правопорядок, суспільний порядок та дисципліна.

Тема 3. Конституційні засади державно-правового ладу в Україні

Україна – суверенна держава. Конституція: поняття і види. Місце конституції в системі законодавства та її властивості. Загальні засади конституційного ладу України. Конституційні принципи правового статусу особи в Україні. Поняття і принципи громадянства України. Правовий статус державної мови та мов національних меншин в Україні.

Конституційні права і обов'язки громадян України. Право на освіту за законодавством України. Право громадян на об'єднання в політичні партії та громадські організації. Право громадян на свободу світогляду і віросповідання. Право громадян на звернення за законодавством України. Вибори: поняття і принципи. Референдум: поняття і види. Територіальний устрій України. Автономна Республіка Крим.

Тема 4. Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні

Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади в Україні. Компетенція Верховної Ради України. Організація роботи Верховної Ради України. Народний депутат України. Президент України. Кабінет Міністрів України. Інші органи виконавчої влади. Прокуратура. Правосуддя. Конституційний Суд України. Правоохоронні органи. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Місцеве самоврядування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Загальна характеристика окремих галузей права

Тема 5. Система кримінального законодавства в Україні

Поняття і система кримінального законодавства. Поняття, ознаки, види і склад злочину. Обставини, які виключають злочинність діяння. Стадії вчинення злочину. Співучасть у вчиненні злочину. Поняття, мета та підстави кримінальної відповідальності. Види покарань за Кримінальним кодексом України. Поняття осудності, обмеженої осудності та неосудності. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх

Тема 6. Кримінально-процесуальне законодавство України

Поняття і система кримінально-процесуального законодавства. Порядок проведення досудового слідства. Учасники кримінального процесу: слідчий, слідчий суддя, прокурор, захисник, підозрюваний, обвинувачений, підсудний, свідок, експерт, спеціаліст. Слідчі та негласні слідчі дії.

Тема 7. Адміністративне законодавство

Сучасне визначення предмета адміністративного права. Місце адміністративного права у галузевій класифікації правової системи. Методи субординації, координації та реординації в публічному адмініструванні. Сучасна трансформація методу адміністративного права (імперативний та диспозитивний метод правового регулювання). Принципи адміністративного права. Система адміністративного права. Адміністративне право як юридична наука і навчальна дисципліна. Джерела адміністративного права.

Публічна служба. Поняття державної служби і державного службовця. Поняття посади і посадової особи. Проходження державної служби. Класифікація посад державних службовців. Ранги державних службовців. Особливості адміністративно-правового статусу державних службовців. Управління державною службою. Права та обов'язки державних службовців. Види і характеристика обмежень щодо державних службовців.

Служба в органах місцевого самоврядування: загальна характеристика.

Поняття та особливості альтернативної (невійськової) служби.

Складові елементи інституту державної служби. Проходження державної служби: загальне поняття. Стадії проходження державної служби. Соціальний захист державних службовців. Дисциплінарна відповідальність державних службовців. Відсторонення державного службовця від виконання повноважень за

посадою. Підстави припинення державної служби. Відставка державного службовця.

Поняття і види форм публічного адміністрування. Вимоги до використання форм публічного адміністрування. Правові і неправові форми публічного адміністрування. Правові акти публічного адміністрування як владні дії державних виконавчо-розпорядчих органів (дії-волевиявлення).

Тема 8. Цивільно-правове регулювання суспільних відносин

Загальна характеристика цивільного законодавства України. Загальна характеристика цивільного кодексу України. Предмет цивільно-правового регулювання. Суб'єкти цивільних правовідносин. Фізичні особи як учасники цивільних правовідносин. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності і цивільної дієздатності громадян. Поняття і види юридичних осіб як суб'єктів правовідносин.

Поняття правочину. Представництво та його види. Довіреність. Поняття, значення і види строків позовної давності. Поняття права власності за законодавством України. Поняття права приватної власності за законодавством України.

Поняття цивільного договору. Договір купівлі-продажу, його види. Договір майнового найму (оренди) та його види.

Поняття, підстави та форми цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність неповнолітніх

Спадкування за цивільним законодавством. Особливості спадкування за законом. Поняття заповіту, спадкування за заповітом.

Тема 9. Загальна характеристика трудового законодавства України

Система трудового законодавства. Правове регулювання трудового договору. Робочий час і час відпочинку. Правове регулювання оплати праці та трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність. Правове регулювання охорони праці. Індивідуальні та колективні трудові спори.

Тема 10. Система сімейного законодавства в Україні

Сімейне право як галузь права: предмет, метод та принципи. Укладення та припинення шлюбу. Права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки батьків та дітей. Позбавлення батьківських прав. Усиновлення. Опіка та піклування. Патронат над дітьми.

Тема 11. Загальна характеристика окремих галузей права України

Житлове законодавство України: поняття і предмет його правового регулювання. Фінансове законодавство та предмет його правового регулювання. Загальна характеристика екологічного законодавства. Поняття і система земельного законодавства. Право громадян на житло і форми його реалізації. Контракт. Поняття податку та його види. Права і обов'язки власників природних ресурсів і природо користувачів. Право державної, комунальної та приватної власності на землю. Державна служба в Україні.

Тема 12. Міжнародно-правове регулювання відносин в Україні

Поняття, сутність, система і джерела міжнародного права. Основні принципи і норми міжнародного права. Суб'єкти міжнародного права. Визнання і правонаступництво у міжнародному праві. Відповідальність і санкції у міжнародному праві. Право зовнішніх зносин. Право міжнародних організацій. Право міжнародних договорів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	с	пз	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Держава та право; державно-правовий лад в Україні						
Тема 1. Поняття, ознаки та функції держави.	10	2	2		2	4
Тема 2. Поняття, ознаки та соціальна цінність права.	6				2	4
Тема 3. Конституційні засади державно-правового ладу в Україні.	10	2	2		4	2
Тема 4. Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні, їх повноваження.	10	2	2		4	2
Разом за змістовим модулем 1	36	6	6		12	12
Змістовий модуль 2. Загальна характеристика окремих галузей права						
Тема 5. Система кримінального законодавства в Україні.	8	2	2		2	2
Тема 6. Кримінально-процесуальне законодавство України.	8				4	4
Тема 7. Адміністративне законодавство.	8	2	2		2	2
Тема 8. Цивільно-правове регулювання суспільних відносин.	12	2	2		4	4
Тема 9. Загальна характеристика трудового законодавства України.	12	2	2		4	4
Тема 10. Система сімейного законодавства в Україні.	8	2	2		2	2
Тема 11. Загальна характеристика окремих галузей	4				2	2

права України.						
Тема 12. Міжнародно-правове регулювання відносин в Україні.	12	2	2		4	4
Разом за змістовим модулем 2	72	12	12	-	24	24
Усього годин	108	18	18	-	36	36

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1.	Тема 1. Поняття, ознаки та функції держави.	2
2.	Тема 3. Конституційні засади державно-правового ладу в Україні.	2
3.	Тема 4. Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні, їх повноваження.	2
4.	Тема 5. Система кримінального законодавства в Україні.	2
5.	Тема 7. Адміністративне законодавство України	2
6.	Тема 8. Цивільно-правове регулювання суспільних відносин.	2
7.	Тема 9. Загальна характеристика трудового законодавства України.	2
8.	Тема 10. Система сімейного законодавства в Україні.	2
9.	Тема 12. Міжнародно-правове регулювання відносин в Україні.	2
РАЗОМ		18

6. Теми практичних занять (навчальним планом не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 5. Система кримінального законодавства в Україні.	2
2.	Тема 6. Кримінально-процесуальне законодавство України.	2
3.	Тема 7. Адміністративне законодавство	2
4.	Тема 8. Цивільно-правове регулювання суспільних відносин.	2
5.	Тема 9. Загальна характеристика трудового законодавства України.	2
6.	Тема 10. Система сімейного законодавства в Україні.	2
7.	Тема 11. Загальна характеристика окремих галузей права України.	2
РАЗОМ		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1.	Тема 1. Поняття, ознаки та функції держави.	4
2.	Тема 2. Поняття, ознаки та соціальна цінність права.	4
3.	Тема 3. Конституційні засади державно-правового ладу в Україні.	2
4.	Тема 4. Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні, їх повноваження.	2
5.	Тема 5. Система кримінального законодавства в Україні.	2
6.	Тема 6. Кримінально-процесуальне законодавство України.	4
7.	Тема 7. Адміністративне законодавство України	2
8.	Тема 8. Цивільно-правове регулювання суспільних відносин.	4
9.	Тема 9. Загальна характеристика трудового законодавства України.	4
10.	Тема 10. Система сімейного законодавства в Україні.	2
11.	Тема 11. Міжнародно-правове регулювання відносин в Україні.	2
12.	Тема 12. Міжнародно-правове регулювання відносин в Україні.	4
РАЗОМ		36

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни, такі як доповіді, повідомлення, есе, контент-аналіз нормативно-правових актів, контрольні роботи, які виконуються під час СРС, та інші види індивідуальних завдань, запропонованих викладачем, сприяють більш поглибленому вивченню студентом (слухачем) теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Види індивідуальних завдань з навчальної дисципліни «Правознавство» визначаються робочим навчальним планом. Терміни подачі, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються графіком, який розробляється кафедрою на кожний семестр. Індивідуальні завдання виконуються студентами (слухачами) самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача. Наявність позитивних оцінок, отриманих студентом (слухачем) за індивідуальні завдання, є необхідною умовою допуску до семестрового контролю з даної дисципліни.

9. Методи навчання

Основними методами вивчення правознавства є: словесні; наочні; практичні; евристичні; частково-пошукові; дослідницькі; експериментальні; методи проблемного викладання; методи проекту; методи колективної розумової діяльності; методи самостійної роботи; творчі; проблемно-пошукові методи тощо.

11. Методи контролю

Контроль за рівнем та повнотою засвоєння матеріалу з навчальної дисципліни здійснюється через поточний, рубіжний модульний та підсумковий контроль. Для підсумкового контролю з дисципліни «Правознавство» навчальним планом передбачено залік. На заліку визначаються якісні показники знань з правознавства, набутих студентами (вслухачами) під час вивчення курсу навчальної дисципліни.

Крім підсумкового контролю для перевірки знань студентів (слухачів) використовуються також різні форми поточного контролю. Протягом семестру студенти (слухачі) виконують різноманітні навчальні завдання, проходять комп'ютерне тестування з навчальної дисципліни.

Результати виконаних студентами (слухачами) робіт оцінюються за кредитно-модульною системою. Загальна кількість можливих балів дорівнює 100. Поточне оцінювання, як правило, здійснюється під час семінарських (практичних) занять за національною шкалою. Рубіжний модульний контроль оцінюється в додаткові бали.

В ході проведення підсумкового контролю студент (слухач) може покращити успішність та набрати додаткові бали. Кафедра може приймати рішення щодо звільнення студента (слухача) від складання заліку і зарахування йому визначеної суми балів та традиційної оцінки в якості підсумкової оцінки.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Оснoву комплексу методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни «Правознавство» складають: робоча програма навчальної дисципліни; конспекти лекцій; плани семінарських занять та методичні рекомендації до них; завдання для самостійної роботи; індивідуальні завдання; завдання для практичних занять; модульні контрольні роботи; тестові завдання; підручники та посібники.

13. Рекомендована література

Базова

1. Карпунов В.М., Загоруй І.С., Сікілінда О.І. Правознавство: Навч. посіб.— Луганськ, 2006. — 712с.
2. Керецман В.Ю., Семерак О.С. Правознавство: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2002. — 400с.
3. Правознавство: Навч. посіб. / заг. ред. С.М. Тимченко, Т.О. Коломoeць. — К. : Істина, 2007. — 480с.
4. Правознавство: Навч. посібник / за ред. Р.І. Кондратьєва. — К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2008. — 488с.
5. Правознавство : навч. посіб. / С. В. Дрожжина [та ін.] ; за ред. С. В. Дрожжиної. - К. : Знання, 2010. - 350 с.
6. Правознавство: Підручник / відп. ред. О.В. Дзера. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 848с.
7. Правознавство: Підручник / за ред. В.В. Копейчикова. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 736с.
8. Правознавство: Підручник / за ред. В.Ф. Опришка, Ф.П. Шульженка. — К.: КНЕУ, 2003. — 767с.
9. Рубан В.В. Правознавство. 250 задач з трудового права: [посібник]. — Х.: Основа, 2007. — 112с.
10. Шульга П.В. Основи правознавства. Навч. посібник. — К.: Атіка. - 2011.- 424 с.

Додаткова література

1. Адміністративне право України: Підручник / за ред. Т.О. Коломoeць. — К.: Істина, 2009. — 475с.
2. Галянтич М.К. Житлове право України: Навч. посібник. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 498с.
3. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / заг. ред. Ю.С. Шемшученко. — К.: Юридична думка, 2008. — 720с.

4. Жмура І. М. Правознавство. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення : кредитно-модульна система орг. навч. процесу : для студ. всіх напрямів підготов. / І. М. Жмура ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. - Рівне : НУВГП, 2010. - 354 с.
5. Земельне право України. Академічний курс: Підручник. — К.: Ін Юре, 2008. — 593с.
6. Зюнькін А.Г. Фінансове право: Навч. посібник. — К.: Персонал, 2008. — 561с.
7. Коментар до Конституції України. — К., 1996. — 377 с.
8. Коростей В. И. Хозяйственное право Украины: теория и практика. Общая часть : курс лекций / В. И. Коростей ; Донец. ун-т економіки и права. - Донецк : Юго-Восток, 2011. - 284 с.
9. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / за ред. М. І. Мельника, В.А. Клименка. — К.: Атіка, 2008. — 375с.
10. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. — К. : Юрінком Інтер, 2007. — 496с.
11. Курило М.П. Комерційне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. П. Курило, В. М. Завальний, М. В. Завальний ; Сум. нац. аграр. ун-т. - Суми : Університетська книга, 2011. - 238 с.
12. Кухарєв О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. / Кухарєв О. Є. - К. : "Правова єдність", всеукр. асоц. видавців, 2011. - 221 с.
13. Мацелик М.О. Фінансове право : навч. посіб. / М. О. Мацелик, Т. О. Мацелик, В. А. Пригоцький ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. В. К. Шкарупи. - К. : Знання, 2011. - 816 с.
14. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навч. посібник. — К.: Істина, 2007. — 336 с.
15. Правознавство : навч. посіб. - О. : ОРІДУ НАДУ, 2010. - 250 с.
16. Сімейне право України: Підручник / заг.ред. В.П. Мироненко. — К.: "Правова єдність", 2008. — 477с.
17. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 688 с.
18. Трудове право України: Академічний курс: Підручник / за ред. П.Д. Пилипенка. — К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2007. — 536с.
19. Цивільне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. / заг. ред. Я.М. Шевченко. — К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2006. — Т.1: Загальна частина. — 696с.
20. Цивільне право України. Загальна частина / за ред. І.А. Бірюкова Ю.О. Заїки. — К.: КНТ, 2008. — 478с.
21. Чвалюк А. М. Правові основи формування державного бюджету України : [монографія] / А. М. Чвалюк ; Донец. ун-т економіки та права. - К. : КНТ, 2011. - 219 с.
22. Чушенко В.І., Заєць І.Я. Конституційне право України: Підручник. — К.: Ін Юре, 2007. — 485с.
23. Шляхтун П. П. Конституційне право України: Підручник. — К.: Освіта України, 2008. — 592с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року.
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 року.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.03.2003 року // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11.
4. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р.
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 18. – Ст. 144.
6. Житловий кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1983. – додаток до № 28. – Ст. 573.
7. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – 15 листопада.
8. Кодекс законів про працю України: за станом на 15 квітня 2006 р. — Офіц. вид. — К.: Атіка, 2006. — 104 с.
9. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 25-26.- Ст.131.
10. Кримінально-процесуальний кодекс України від 30.04.2012 р.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. - Додаток до N 51. - Ст.1122 (ст. 265).
12. Митний кодекс України від 11 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 38-39. – Ст. 288.
13. Про адвокатуру: Закон України (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 9. — Ст. 62.
14. Про громадянство України: Закон України (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України.-2001.- № 13.- Ст. 65.
15. Про прокуратуру: Закон України (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
16. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27. – ст. 1123.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
6. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
7. <http://student.pp.ua/load> - Студентський портал України
8. <http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України